

Eesti panus Afganistanis

Eesti osaleb Afganistani stabiliseerimises ja ülesehituses oma välis- ja julgeolekupoliitilistest huvidest lähtuvalt. Afganistan on Eestile küll geograafiliselt ja kultuuriliselt kaugel, kuid tema probleemid on meilegi lähedased. Afganistanist lähtuvad rahvusvaheline terrorism, kuritegevus ja narkoäri ohustavad nii üleilmset kui ka Eesti riigi julgeolekut. Eesti rahvusvaheliseks ja moraalseks kohuseks on neile ohtudele reageerida ning osaleda aktiivselt Afganistani probleemide lahendamisel. Afganistani julgeolekutagamissioonil osalemine on üheks meie olulisemaks ja nähtavamaks panuseks NATO liikmena. Afganistan on ka NATO tähtsaim välisoperatsioon ning Eesti huvides on, et NATO oleks Afganistanis oma ülesannete täitmisel edukas, kuna NATO on Eesti julgeoleku nurgakivi.

Eesti Afganistani-suunaliste eesmärkide ja tegevuste täpsustamiseks ning ajakohastamiseks kinnitas Eesti Vabariigi Valitsus 2. juulil 2009 uuendatud Eesti Afganistani kontseptsiooni, milles toodud põhimõtted kajastuvad käesolevas kokkuvõttes.

Tulevikukäsitlus ja sellest tulenevad eesmärgid

ÜRO, NATO, EL ning teiste rahvusvahelise kogukonna esindajate põhieesmärk Afganistanis on olnud aidata kaasa selliste tingimuste loomisele, mis võimaldaksid Afganistanis toimida esindusdemokraatial ning afgaanidel iseseisvalt tagada oma riigis rahu ja julgeolekut. Kuigi täna käivad Afganistanis veel sõjalised operatsioonid ning Afganistani riigi toimimises esineb tõsisemaid probleeme, jätkub rahvusvahelise kogukonna ja Afganistani valitsuse koostöö olukorra parandamiseks.

Vaade Baburi aiast Kabulile.

Eesti hinnangul on Afganistani jaoks kõige olulisem järgmiste tingimuste loomine:

Rahvusvahelise ja piirkondliku julgeoleku tagamine

Kõige kriitilisemaks ja ka Eesti jaoks olulisemaks kriteeriumiks on see, et Afganistan ei kujutaks endast strateegilist ohtu rahvusvahelisele julgeolekule. Tuleb tagada, et Afganistan ei oleks kasvulavaks ega varjupaigaks terroristidele ning et sealt ei lähtuks kuritegevus ega narkokaubandus.

Sisejulgeoleku saavutamine

Lisaks rahvusvahelisele aspektile on oluline, et Afganistani-siseselt suudetaks ära hoida laiaulatuslik vägivald ning Talibani naasmine võimu juurde. Afganistani sisejulgeolek peaks võimaldama täita peamisi riiklikke ülesandeid kogu riigis.

Võimu jagamine rahumeelselt

Afganistanis peaks konsolideeruma poliitiline süsteem, mis võimaldaks võimu jagamise ning haldamise rahumeelsete meetoditega. Siia juurde kuulub ka vajalikul määral toimiv haldussüsteem, mis peaks rahvusvahelise kohaloleku lõpetamisel olema piisavalt hästi juurdunud, et ei laguneks kohe pärast suuremahulisema toetuse lõppu.

Afganistani püsiv reintegratsioon rahvusvahelisse kogukonda

Afganistani valitsus jätkab tiheda koostöö tegemist rahvusvahelise kogukonnaga ühiste probleemide lahendamiseks, mis muu hulgas seonduvad narkokaubanduse ning islamiäärmuslusega.

Majanduslik ja sotsiaalne areng

Afganistani elanikkonna võime ise enda eest hoolitseda peab kasvama. Eesmärgiks on vaesuse vähendamine, piirkondlik areng, majanduse stabiilsus ning üldine elanikkonna elukvaliteedi parandamine. Tegevussuundade raamistiku ja eesmärgid pakub selleks Afganistani valitsuse ja rahvusvahelise üldsuse vahel sõlmitud kokkulepe (*Afghanistan Compact*) ning Afganistani riiklik arengukava (ANDS).

Eeltoodu saavutamine nõuab tõenäoliselt paari aastakümne pikkust rahvusvahelise kogukonna seotust, kuigi sõjalise kohaloleku vähendamine juba varem on ilmselt võimalik ja ka vajalik. Ülalnimetatud eesmärkide saavutamiseks peab Afganistan ja rahvusvaheline üldsus keskenduma järgmisele:

- Afganistani julgeolekujõudude suuruse ja tõhususe kasv;
- afgaanide poolt suurema vastutuse võtmine, valitsusinstiitutsioonide areng ja leppimisprotsess;
- tsiviilabi suurendamine ja parem suunamine rahvusvahelise kogukonna poolt;
- koostöö Pakistani ja teiste piirkonna riikidega

Eesti Afganistani-poliitika üldised eesmärgid ja põhiseisukohad

- Eesti ja kogu rahvusvahelise üldsuse põhieesmärgiks on toetada Afganistani valitsust rahu, stabiilsuse ja rahvusliku leppimise saavutamisel, vaesuse vähendamisel ning rahva heaolu suurendamisel. Pearoll riigi tuleviku kujundamisel lasub Afganistani rahval, seepärast on meie huvides suurendada Afganistani peremehetunnet, vastutust ja suutlikkust riigi arengu küsimustes.
- Afganistanist lähtuv rahvusvaheline terrorism, organiseeritud kuritegevus ja narkokaubandus ohustavad nii rahvusvahelist kui ka Eesti liitlaste julgeolekut ning selle kaudu Eesti riigi julgeolekut. Eestil on rahvusvahelise kogukonna liikmena moraalne kohustus aidata kaasa rahvusvaheliste probleemide lahendamisele ning seda ka Afganistanis
- Eesti aitab kaasa Afganistani valitsuse ja rahvusvaheliste organisatsioonide seatud eesmärkide saavutamisele ning toetab riigi stabiliseerimist ja ülesehitust sõjaliste, diplomaatiliste ja majanduslike (arenguabi) vahenditega oma võimete kohaselt.
- Eesti jagab täielikult NATO strateegilisi eesmärgi Afganistanis: keskvalitsuse võimu laiendamine üle riigi; Afganistani julgeolekujõududele (ANA, ANP) sõjalise toetuse ja materiaalse abi osutamine ning nende väljaõppe korraldamine; Afganistani julgeolekujõudude viimine tasemele, et need suudaks tagada turvalisuse ilma välisabita; stabiilse keskkonna loomine riigi ülesehitamiseks ja arengukoostöö tegemiseks; Afganistani valitsuse abistamine demokraatia, inimõiguste ja õigusriikluse edendamisel.
- ISAF on tähtsaim NATO ühisoperatsioon. Eesti jaoks on oluline, et see kulgeks edukalt, ning soovime selle õnnestumisele omalt poolt kaasa aidata. Eesti osaleb ISAFs ÜRO mandaadi alusel ning Afganistani demokraatlikult valitud parlamendi ja valitsuse kutsel.
- Eesti jagab täielikult laiapindse lähenemisviisi põhimõtet: Afganistanis ei ole võimalik edu saavutada üksnes sõjaliste vahenditega. Sõjaline tegevus, diplomaatia ja ülesehitustöö peavad üksteist toetama ja täiendama. Tsiivilvahendeid on vaja rakendada senisest ulatuslikumalt ning kooskõlas sõjaliste meetmetega.

Eesti Kaitseväge Peastaabi ülem brigaadikindral Neeme Väli, ajutine asjur Afganistanis Daniel Schäer ja kaitseministeeriumi tsiivillektspert Gerry Lesk Kabulis. Juuli 2008.

Eesti Afganistani-poliitika välis- ja kaitsepoliitilised tegevussuunad

Välispoliitilised tegevused

Afganistani tuleviku suhtes püstitatud eesmärkideni jõudmiseks panustab Eesti aktiivselt NATO, EL, ÜRO ja teistes rahvusvahelistes organisatsioonides ning kahepoolsetes suhetes partneritega Afganistani tulevikustrategia kujundamisse.

Eesti püüab edasi arendada kahepoolseid suhteid Afganistaniga, mis väljendub kõrgetasemeliste visiitide korraldamises, parlamentide ning teiste institutsioonide vaheliste kontaktide soodustamises ning võimaluste leidmises majandus- ja kultuurikontaktide loomiseks.

Eesti jätkab partnerriikidega kahepoolseid konsultatsioone Afganistani teemadel, tutvustab oma seisukohti Afganistaniga seotud küsimustes ning hoiab end korrapäraselt kursis partnerite tegevusega Afganistanis.

Afganistani ülesehituses on 2009. aasta määrava tähtsusega. 20. augustil toimuvad presidendi- ja kohalike omavalitsuste valimised, mille läbiviimist võib mõjutada keeruline julgeolekuolukord riigis. Eesti saadab valimiste turvalisuse tagamiseks Afganistani kompanii suuruse üksuse, mis hakkab paiknema Helmandis. Lisaks on Eesti toetanud valimiste läbiviimist ka rahaliselt.

Pildil Eesti välisminister Urmas Paet ja Sõltumatu Valimiskomisjoni IEC esimees A.Ludin.

Tsiivilabi andmise tõhustamiseks Eesti:

- juhindub Eesti Afganistani valitsuse ja rahvusvahelise üldsuse kokkuleppes (*Afghanistan Compact*), Afganistani riiklikust arengukavast (ANDS) ning Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi arengukavast.
- seab esmatähtsaks tervishoiu, hariduse ja heade valitsemistavade juurutamise valdkonna tagades juba mehitatud tervishoiueksperti ametikoha jätkusuutlikkuse ning jätkab tööd ka teiste sobivate abivõimaluste leidmiseks;
- kahekordistab oma ekspertide arvu EUPOLI missiooni alates 2009. a. suvest;
- jätkab teiste kahepoolsete projektidega ning toetab vajaduse korral ühistegevusi rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu (näiteks

UNDP, UNCHR, UNFPA). Lisaks pikemaajalistele arengukoostöö projektidele on Eesti valmis osutama humanitaarabi tulenevalt konkreetsest abivajadusest;

- on jätkuvalt avatud tsiviilvallas koostööks teiste strateegiliste partneritega.

Eesti tervishoiuekspert dr. Argo Parts ja Helmandi provintsi keskhaigla peaarst dr. Enayatullah Ghaffer aprillis 2008.a.

Laiendamaks koostööd Pakistaniga toetab Eesti igati ELi ja Pakistani vaheliste poliitiliste ja majandussuhete süvendamist. Samuti peab Eesti oluliseks edasi arendada kahepoolseid suhteid Pakistaniga. Rõhutatakse Pakistani olulist rolli Afganistaniga seonduvate küsimuste käsitlemisel määrab Eesti Afganistani ja Pakistani oma eriesindaja.

Sõjalised ja kaitsepoliitilised tegevused

Sõjalises ja kaitsepoliitilises tegevuses jätkab Eesti piiranguteta osalemist ISAF-is ning koostöö tegemist strateegiliste partnerriikidega.

Afganistani julgeolekujõudude ülesehitamisel toetab Eesti NATO pingutusi Afganistani armee väljaõpetamisel nii poliitiliselt kui ka praktilise kaitsealase abiga.

Eesti jätkab jalaväekompaniiga panustamist ISAF-isse ning käimas on ettevalmistused USA-Eesti ühis-OMLT loomiseks.

20. augustil toimuvate Afganistani presidendivalimiste turvamiseks saadab Eesti ajutiselt Afganistani jalaväekompanii ESTCOY-E.

Eesti sõdur Afganistanis.

Riigisisised tegevused

Osalusena Afganistani stabiliseerimises ja ülesehituses on otseselt või kaudselt seotud mitmed Eesti ministriumid ja ametkonnad ning endiselt on väga oluline jätkuvalt pöörata suurt tähelepanu ametiasutuste vahelisele koordineerimisele ja koostööle ning sõjalise ja tsiviiltegevuse sidustamisele.

Eesti Afganistani-tegevuse paremaks tutvustamiseks on vajalik efektiivne ja järjepidev infoedastus ning selgitustöö.

Infoleht on koostatud koostöös kaitseministeeriumiga <http://www.mod.gov.ee/>

VÄLISMINISTEERIUM
ESTONIAN MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

Islandi väljak 1
15049 Tallinn
Estonia

Tel: +372 6377 000
Fax: +372 6377 098
E-mail: vminfo@vm.ee